

Melda Keskin (Greenpeace)

1992’de Greenpeace (Yeşil Barış) gemisi, Türkiye’yi ilk ziyaret ettiğinde Melda Keskin 30 yaşındaydı. Gemideki insanlarla tanıştığında o kadar büyük bir heyecan ve sevinç duydu ki o sırada yaptığı işi bırakıp hemen Greenpeace için gönüllü çevirmenlik ve çevre ve enerji üzerine çalışmalar yapmaya başladı. Sonraki yıllarda enerji kampanyası sorumlusu olarak çalıştı. Şu anda Greenpeace Akdeniz Ofisi Yönetim Kurulu yetkili üyeliğini yürütüyor.

1993’te Greenpeace gönüllüleri gemiden Akkuyu’ya şişme botlarla bir “çıkartma” yaparak, nükleer santral sahasına, yenilenebilir enerji potansiyelini simgeleyen bir rüzgâr türbini yerleştirdi. Sonraki yıllarda Greenpeace’i, enerji politikalarını protesto etmek için Ankara TEK binası; Çin’in nükleer bomba denemelerine tepki göstermek için İstanbul’daki Çin Başkonsolosluğu önünde eylem yaparken gördük. ‘96’da Greenpeace, Çernobil’in Türkiye Üzerindeki Etkileri” raporuyla, kazadan sonra yetkililerin halka nasıl yalan söylediğini ve radyoaktif çay ve fındıklar konusunda özellikle üniversitelere nasıl bir sansür uyguladıklarını kendi belgeleriyle ortaya koydu. 1999’da Greenpeace, Nükleer Karşıtı Platform üyeleri ve köylülerin yardımıyla, Büyükececi’de evlerin kapısını çalarak nükleer enerji ve alternatiflerinden söz ederek el ilanları dağıttı; ekolojik tarım, enerji planlaması, alternatif enerjiler konulu seminerler düzenledi. Ardından, belediye başkanlarının da katıldığı halkoylamasında, nükleer santral kurulmasına yüzde 84 “Hayır!” yanıtı çıktı. Temmuz 2000’de hükümet, Uluslararası Akkuyu Nükleer Santral İhalesi’ni iptal etti.

Greenpeace’ten önce, Nükleer Karşıtı Platform ve Ekolojik Eylem Grubu ile çalışmalarınız olmuş. Bir aktivist için, yerel ya da uluslararası bir çevre örgütünde çalışma yapmak arasında fark var mı?

Yerel örgütler, kendi küçük ölçekli çalışmalarını yaparken gezegen ölçeğindeki çalışmalar için uluslararası örgütlere ihtiyaç duyuluyor. Greenpeace vb. uluslararası kuruluşlar, baskı grupları olarak yaptıkları kampanyalar ve lobi çalışmalarıyla, Birleşmiş Milletler düzeyindeki sayısız çevre anlaşmasının hayata geçirilmesini sağladı ve sağlıyor. Bence, en etkili ve verimli çalışmalar, Türkiye’deki Nükleer Karşıtı Platform’un özellikle 1992-2000 arasındaki etkinliklerinde olduğu gibi, yerel örgütlerle uluslararası örgütlerin, belli platformlarda güç ve işbirliği yaptığı çalışmalar.

Son yıllarda nükleer karşıtı eylemlerde eylemci olarak yer almaktan çok, arka planda kalmayı tercih ediyorsunuz galiba. Aktivistliğin yaşı var mı?

Bu, yaşla değil, deneyim yoğunluğuyla ilgili. Birçok kişinin, işleri ve ailelerinden arta kalan zamanlarda yaptığı “muhalefet”i, ben Greenpeace’le 10 yıl gibi bir süreyle, günde neredeyse 24 saat yaşadım. Çalıştığım konu başarıyla noktalanınca, durup yaşamımla ilgili bir analiz yapabildiğimde vardığım ilk sonuç şuydu: gezegenin dengesi için mücadele eden bir insan, kendi özel yaşamında dengeyi bu kadar bozduysa, çalışmalarında “başarılı” olmuş olsa da mutlaka durup düşünmeli ve iç dünyası ile dış dünyası arasında bir denge aramalı. İkincisi, insan mücadele sırasında “karşı taraf”ın dilini konuşmaya başlıyor ve ister istemez “düşman”ına benziyor, ben bundan hoşnut olmadığımı fark ettim. Üçüncüsü, başkalarının da mücadeleye el verebilmesi için, güçlü, baskın kişiliklerin, öncülerin, onlara yer vermesi şart.

Greenpeace hep ilgi çekici ve renkli eylemleriyle gündeme geliyor. Bu eylemlerin örgütlenme süreci nasıl işliyor?

Greenpeace halen, 1971 yılında ilk yola çıkan eylemcilerin ana ilkeleri olan “suça tanıklık etmek”, “barışçıl doğrudan eylem” ve “sivil itaatsizlik” ile çalışıyor. Biz eylemleri, “en son başvurulacak şey”, “buzdağının görünen ucu” gibi sözlerle tanımlıyoruz. Kampanyalarımız bilimsel ve sosyal araştırmalar, raporlar, medya çalışmaları ile başlayan uzun bir süreci içeriyor; eylemler ise sözün bittiği yerde planlanıyor. Greenpeace’i “medyatik” olmakla suçlayanlar vardır. Bu “suç” değil, bir “strateji”. Çok acil tepki eylemleri haricinde, nerede bir eylem gerekiyorsa, bu bir üst başlık olarak ortaya konur, çalışanlar ve gönüllülerin katılımıyla geliştirilip gerçekleştirilir. Greenpeace çoğu STK ya da girişim gibi izinli eylemler yapmadığı için, eylemciler bireysel özgürlüklerini ve bedenlerini ortaya koyarak “gönüllü hukuk ihlalleri” gerçekleştirir.

Kimi örgütlerde olduğu gibi, Greenpeace’te de sizin gibi bazı aktivistlerin ön plana çıkması sorun yarattı mı?

O yıllarda benim gibi birkaç kişinin dışında, bunu yapacak pek kimse yoktu ortada. İlk yıllarda oluşturduğumuz “kendini sakınmayan, yoktan var eden, gözü kara” imaj, belki çok genç ve deneyimsiz olan gönüllüler arasında başlangıçta “caydırıcı” bir etki yarattı ya da “yeterince sorumluluk almama” gibi sonuçlar doğurdu. Ama ilk on yılın sonunda durum biraz

daha farklı, yeni kuşaklar çalışmaları sahipleniyor. Eski gönüllülerimizin bazıları son yıllarda ofiste ve Greenpeace gemilerinde başlayan değişik deneyimler edindiler ve şimdi ofisteki bazı görevlere talip oldular ve seçildiler. Bu da birikim ve deneyimin sürekliliği açısından çok sevindirici bir gelişme.

Sizce yerel ya da uluslararası çevre örgütleri halkla aynı dili konuşup, toplumla bütünleşebiliyor mu?

Bu sorunun yanıtı, sivil toplum örgütünün gücünü nerden aldığıyla ilgili. Çok sayıda kuruluş, gücünün neredeyse tamamını sponsorlardan alıyor; bu durumda, toplumla bütünleşmek, birbirini doğru anlamak ikinci plana düşebiliyor. Oysa Greenpeace gibi, gücünüzü sadece enerjisiyle, emeğiyle destek veren gönüllülerden, bireysel olarak maddi katkıda bulunan destekçilerden ve politik katkılarıyla kampanyaları var eden toplumun çeşitli kesimlerinden alıyorsanız durum bambaşka oluyor. Greenpeace toplumla ayrı düşmek gibi bir lükse sahip değildi. Örneğin, bir köyde çalışan bir kampanya sorumlusunun, o köydeki insanlar, birlikte çalıştığı gönüllüler ve kendisinden başka güveneceği hiçbir güç olmadığı için, orada saygı ve güvene dayalı bir iletişim kuruluyor. “bizim halkımız da ne kadar duyarsız” gibi sözleri, Greenpeace’te hiç duymadım.

e-posta: bilgi@greenpeace.org.tr